

20.

5. Rezolyusiya 56/203 Generalnaya Assambleyi Orqanizatsii Obyedinennix Nasii ot 21 dekabrya 2001 qoda.

6. Sherbakova E.M. Mejdunarodnaya miqrasiya: tendensii i perspektivi // "Demoskop Weekly". – 23 noyabrya – 6 dekabrya 2009 qoda. – № 399–400.

7. Trends in international migrant stock: the 2008 revision, United Nations Department of Economic and Social Affairs, POP/DB/MIG/Rev.2008.

8. United Nations Population Division, Health Workers, International Migration and Development (Population Facts No. 2010/2/E), March 2010.

9. World Development Indicators. – Wash., 2003.

Abdullayev F., PhD in Political Science, Doctoral Institute on Human Rights National Academy of Sciences (Azerbaijan, Baku), matlabm@yandex.com

Geopolitical aspects international migration

This article discusses some methodological issues of the migration process. It is noted that the flow of people from one country to another, sometimes disrupts traditional lifestyles, globalizing both positive and negative trends. The author, after summing up, said that these processes will give their real results through several generations.

Keywords: international migration, emigrants, immigrants and immigration policy, migration process, migration flows, lost and acquired human capital, the receptor country.

Абдуллаев Ф., кандидат політичних наук, докторант, Інститут з прав людини Національної академії наук Азербайджану (Азербайджан, Баку), matlabm@yandex.com

Геополітичні аспекти міжнародної міграції

Розглядаються деякі методологічні питання міграційного процесу. Відзначається, що потік людей з однієї країни в іншу часом порушує традиційні уклади життя, глобалізує як позитивні, так і негативні тенденції. Автор, в кінці підбиваючи підсумки, відзначає, що ці процеси дадуть свої реальні результати через кілька поколінь.

Ключові слова: міжнародна міграція, емігранти, іммігранти, міграційна політика, міграційний процес, міграційні потоки, втрачений і набутий людський капітал, рецепторні країни.

* * *

УДК 32-328.188

Лікарчук Д.
аспірантка кафедри політології, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), dashauk8899@gmail.com

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ КОНФЛІКТ: ПРАВЛЯЧА КОАЛІЦІЯ VS. ОПОЗИЦІЯ

Актуальність конфліктів виокремлюється не лише в соціальній та психологічній сферах, але й в політичній діяльності. Сьогодні особливу увагу в політичній конфліктології викликають парламентські конфлікти, які відбуваються між правлячою коаліцією та опозицією. Увага в даному питанні зосереджена на інтересах, не лише суспільства, які відходять на другий план, але й на власних – депутатських. Такі конфліктуючі сторони, особливо в Україні, не враховують подальші наслідки парламентського конфлікту. Значна увага в питанні парламентських конфліктах між правлячою коаліцією та опозицією, надається уряду.

Ключові слова: конфлікт, політичний конфлікт, парламентський конфлікт, правляча коаліція, парламентська більшість, опозиція, парламентська меншість, уряд.

Все більшу зацікавленість в науковців викликають парламентські конфлікти між парламентською більшістю та опозицією. Особливо коли парламентський конфлікт між опозицією та парламентською більшістю впливає на суспільні відносини, й може в подальшому перерости в соціальну нестабільність.

Більшість дослідників ХХ століття в сфері парламентських конфліктів не акцентували увагу на вирішенні суперечок між опозицією та більшістю. Переломний момент стався в ХХІ столітті, коли в країнах Східної Європи парламентські конфлікти та взагалі діяльність

парламентів, перейшли межі міжнародного права та міжнародних норм. Особливостями, парламентської діяльності, країн Східної Європи, стали:

- певна пасивність опозиції;
- прийняття законів, які суперечать чинній конституції та міжнародному праву;
- втручання парламенту, різноманітними способами, однієї держави у парламентську діяльність іншої;
- така парламентська більшість, що відкидає важливість функціонування опозиції.

Зазначимо, що в українській науковій літературі, опозиція визначається як: “протидія, опір політичних сил держави, спрямованих проти існуючої влади... Опозиція становить іманентну характеристику демократичного суспільства, яке передбачає, що владу мають політичні сили, підтримані більшістю виборців, а меншість представлена легальною опозицією” [3, с. 74]. Вочевидь, в українському суспільстві, сформувалася така точка зору, що опозиції має тільки протистояти парламентській більшості. Співпраця та спільна діяльність, не передбачаються, тим більше, що в Україні, вважають за норму коли парламентська більшість і опозиція, автоматично стають ворожими сторонами.

Виходячи, з вище зазначеного, варто відмітити, що конфлікти, які виникають на базі парламентської діяльності, і особливо між більшістю та опозицією, мають вирішуватися як в середині парламенту, так і за допомогою державних інституцій (наприклад, судових органів). Такі конфлікти, не повинні впливати на суспільство й не дестабілізувати його. В світовій практиці, існує безліч способів та механізмів, за допомогою яких вирішуються парламентські конфлікти. Безумовно, враховуючі ті події, які відбуваються на світовій політичній арені, парламентські конфлікти в деяких країнах, автоматично стають суспільно значимими.

Метою статті є політологічний аналіз парламентських конфліктів між правлячою коаліцією та опозицією.

Різносторонні аспекти дослідження відносин між парламентською більшістю та опозицією, запропоновані такими зарубіжними дослідниками як: Р. Парк, Р. Даль, Л. Діамонд, А. Чумаков.

Питаннями дослідження співпраці та парламентських конфліктів між парламентською більшістю та опозицією займаються українські дослідники, такі як: С. Здірук, В. Лага та І. Побочний.

Відносини, як політичні так і економічні, між парламентською більшістю та опозицією, дійсно, займають одне із основоположних місць серед сучасних політичних процесів. Беручи до уваги ситуацію, яка склалася на сучасному етапі розвитку України, на протязі багатьох років, потреба аналізу відносин та взаємопорозуміння парламентської більшості та опозиції є актуальною та значимою [2, с. 95].

В українській науковій літературі, науковці звертали замало уваги на конфлікти між парламентською більшістю та опозицією. В країнах Західної та Центральної Європи та Сполучених Штатах Америки виникнення парламентських конфліктів між більшістю та опозицією вирішується швидко та за допомогою оптимальних механізмів. Парламентська більшість та опозиція у Верховній Раді України, застосовують різноманітні технології, з метою блокування таких законопроектів, які суперечать їх власним інтересам.

Українські реалії в сучасних умовах функціонування, вказують на проблеми взаємовідносин більшості та опозиції, що призводить до масштабного парламентського конфлікту [2, с. 102].

Все частіше в Верховній Раді України, парламентські конфлікти між владою та опозицією переростають, з словесних в “прикладні” (застосування фізичної сили). Це свідчить про загострення парламентського конфлікту, та про некомпетентність депутатів Верховної ради України, які не взмозі вирішити, як політичні так і економічні питання демократичними механізмами. Такі “кулуарні” конфлікти, призводять до нестриманості суспільства, та прояву в ньому жорстокості. Варто відзначити, що публічна політика та події в парламенті, впливають на розвиток та функціонування суспільства, йтаким чином, суспільство або приймає правила гри парламенту, або ж намагається встановити власні.

В зарубіжній науковій літературі та практиці існують різноманітні способи вирішення парламентських конфліктів. Українські науковці й сьогодні акцентують увагу, на тому, що парламент України має переглянути свої відносини, а опозиція, не займатися “силовим блокуванням” трибуни парламенту, з а знаходженням спільної мови. В зарубіжних парламентах, більшість та опозиція ведуть спільний діалог та співпрацюють, пам’ятаючи, що за них голосував електорат, і що вони працюють заради суспільного блага.

Проблемою України ХХІ століття, є те, що конфлікти влади та опозиції проходять в умовах незавершеної політичної, національної та моральної самоідентифікації українців, тобто кризи цінностей. Вони недостатньо інституціоналізовані тому можуть призвести до дестабілізації суспільства. Потрібно, не боротися з “ватажками” конфліктів – лідерами різноманітних протестних акцій, мітингів та страйків, а інституалізувати, легітимізувати, структурувати та редукувати сам конфлікт. Інституалізація конфлікту означає визначення учасниками суперечливих інтересів кожної зі сторін і водночас усвідомлення мети, предмету конфлікту та необхідності контролювати ворожість сторін. Не інституалізований конфлікт може стати непередбачуваним, бо має стихійний характер і тому приховує у собі велику небезпеку [2, с. 101].

Парламент сучасної конституційної демократичної держави розглядати, як найвищий представницький орган влади. Під час своєї діяльності парламент випрацьовує спільну волю народу на основі погодження соціальних інтересів, в тому ж числі у змаганнях, різних політичних партій, які утворюють в парламенті фракції і групи депутатів, шляхом прийняття спільних рішень у формі законів та інших нормативних актів з метою досягнення суспільної згоди. Погляди, знання та інтереси суб’єктів – під час взаємодії можуть бути, в повній або частковій, узгодженості, але можуть знаходитися в абсолютному протиріччі. В такому випадку їх протистояння реалізується в когнітивному конфлікті і може бути не пов’язане з порушенням відносин між суб’єктами [8, с. 52]. Відзначимо, що в парламентах Європи та США, конфлікт між більшістю та опозицію, зокрема між лейбористами чи консерватистами або ж лібералами, звичний, але, на відміну від українських парламентських конфліктів, вони ґрунтуються на державних чи суспільних інтересах, і ні в якому разі не на власних.

Таким чином, з однієї сторони, в парламентському процесі можуть, й в ідеалі повинні, приймати участь сторони, які не мають ніяких принципових взаємних та особистих або інших претензій. Але, з іншого боку, аналіз різноманітних парламентських конфліктів, свідчить про те, що які б конкретні причини не були покладені в основу поведінки сторін між якими відбувається парламентський конфлікт, в кінцевому результаті вони дотичні й до їх інтересів, які уподальшому виявляться протилежними або несумісними [7, с. 91].

Конфлікт інтересів на парламентському рівні в конституційному демократичному суспільстві передбачає конкретних учасників – політичні партії, блоки, фракції, групи та окремі депутати. В такому випадку виникає політико-правова парламентська ситуація, характерна для країн зі сталими конституційними принципами демократії, а саме:

– взаємовідносини більшості та меншості, партії або блоку, які мають більшість депутатських місць в парламенті;

– партії, які знаходяться в опозиції [1, с. 141].

Однією з особливостей парламентських конфліктів між більшістю та опозицією, особливо в Україні, є те, що відносини між ними не є сталими, у разі не згоди, між самою більшістю, депутат або група депутатів, можуть перейти до іншої партії і стати опозиційними.

Отже, конфлікти в парламентах найчастіше відбуваються між парламентською більшістю і депутатською меншістю, тобто опозицією. Завдання опозиції в цій ситуації ґрунтується на критиці уряду й підтримуючій його парламентській більшості, а також в кінцевому результаті – в представленні альтернативи з персонального складу уряду й перемоги на виборах [6, с. 86]. Опозиція має право надати власні бачення ситуації, запропонувати поправки до законопроектів, які парламентська більшість повинна врахувати. Критика парламентської більшості та уряду опозицією, має бути обґрунтованою та базуватися на актуальних поправках, опозиція повинна надати чітку інформацію про недоліки діяльності уряду та представників більшості.

В діяльності парламенту та парламентському конфлікті між коаліційною більшістю та опозицією, варто мати на увазі – багатопартійність. Багатопартійність є проявом політичної закономірності, якій підкорюється еволюція партійно-політичної структури суспільства при переході від тоталітарного устрою до демократичного. В соціально-політичному плані цей процес викликає бажання виражати на державному рівні інтереси різних суспільних сил, реально існуючих або здатних виникнути в подальшій перспективі. В боротьбі за розподіл влади виникає політичний конфлікт, який може бути представлений як міжпартійний конфлікт на горизонтальному рівні [6, с. 59]. В деяких державах правлячу коаліцію утворюють декілька політичних партій, їх інтереси ґрунтуються на спільній вигоді. Безумовно, в “ідеалі”, партії, які складають правлячу коаліцію, повинні об’єднуватися при стабільному розвитку держави й задоволенні суспільних потреб.

Управління парламентським конфліктом передбачає діяльність, направлену на примирення розбіжних інтересів й формування загального погодженого рішення. В такому випадку, логічно постає питання про носіїв цих інтересів. У зв’язку з цим виходить, що варто сприяти

легальному оформленню нових партій, блоків та їх стабілізації. З однієї сторони, вони стануть конфліктною силою по відношенню до груп, які представляють інші інтереси. Але, з іншого боку, як зазначають дослідники, вони також є структурами посередниками, які виконують функцію-об'єднання індивідів [6, с. 117]. Безумовно, варто створювати нові політичні сили, які будуть привносити та контролювати існуючі, але створення нових партій повинно бути виваженим та доцільним. В Україні, сьогодні існує більше 120 політичних партій, більшість з них є недієздатними й нестабільними в своїх політичних гаслах. Варто відзначити, що створення деяких політичних партій, є технологією відбирання голосів, а ряд політичних партій є фейковими.

В юридичному аспекті умовами інституалізації конфлікту на парламентському рівні є різного роду законодавчі та нормативні акти, які встановлюють відповідні норми і правила, які дозволяють створити механізми вирішення конфлікту або самі створюють суть цього механізму [1, с. 57]. Створення механізмів розв'язання або врегулювання парламентських конфліктів між парламентською більшістю та опозицією є актуальними, особливо сьогодні. Зрозуміло, що кожен політичну силу підтримує певний відсоток електорату, отже й опозиційні сили мають свою підтримку в державі. Таким чином, якщо парламентський конфлікт між опозицією та парламентською більшістю, вийде за межі парламенту, можуть відбутися глобальні зміни в суспільстві.

Процесуальний характер таких норм передбачає створення певних парламентських процедур – правил організації і діяльності парламенту, закріплених в конституції, регламенті та інших правових актах [8, с. 42]. Критика опозиції в сторону парламентської більшості є нормою в більшості демократичних країн і законно обґрунтованою. Парламентська більшість має адекватно сприймати критичні зауваження опозиціонерів, та прислухатися до них, адже опозицію підтримує частина громадян. Найчастіше, вразі не вислуховування, нездатності правлячої коаліції навіть вислухати пропозиції або ж зауваження опозиції, й виникає парламентський конфлікт.

Російський дослідник А. Чумаков відзначає, задача більшості не в тому, щоб повністю ізолювати опозиціонерів від прийняття рішень, а навпаки, залучити їх до вироблення правових норм, щоб вони їх отримували законним шляхом [4, с. 64]. З нашої точки зору, заяви опозиції, про те, що “влада не дослухається до народу”, або “влада не виконує свої обіцянки”, є дещо необґрунтованими, тому що, з іншого боку опозиція, також є владою.

Український науковець І. Побочний звертає увагу на умови можливого дискурсу між владою та опозицією. Коли будь-який соціальний рух користується підтримкою лише того прошарку населення, метою якого він безпосередньо слугує, тоді він ризикує бути визнаним як девіантний, непорядний і небезпечний для всіх інших. Дослідник акцентує увагу на тому, що влада та опозиція в демократичному суспільстві постійно перебувають у стані політичного дискурсу, який складається з двох фаз: конфліктного дискурсу і дискурсу узгоджень. Зазначимо, що конфліктно – дискурсний аналіз дозволяє глибше розглянути відносини між владою та опозицією, проаналізувати не лише те, що вони гово-

рять, але й те, як вони реально діють. Такий підхід допомагає розглядати політику як діяльність, спрямовану на розв'язання конфліктів між різними політичними структурами й соціальними силами, які вони представляють, що в решті решт, дозволяє досягти благополуччя в суспільстві при збереженні його єдності та цілісності держави і її суверенітету. Це означає, що як влада, так і опозиція несуть суспільну відповідальність перед суспільством за свої конфліктні дії, які мають супроводжуватися відкритим дискурсом на теми як сьогодення, так і майбутнього [2, с. 136].

Безперечно, парламентська більшість має зосереджуватися на конфронтації з опозицією, і не звертати увагу на ту частину населення, яка підтримала парламентську меншість, а сприяти налагодженню стосунків між собою, та створити такі умови, в парламенті, які будуть слугувати сталомурозвитку держави.

В своїх наукових працях, не оминув й діяльність правлячої коаліції та опозиції, американський дослідник Р. Даль. Науковець відзначає, що одним із “атрибутів” у відносинах між опозицією та урядом виступають демократичні принципи.

Р. Даль вимірював демократію двома взаємозалежними величинами, а саме – суспільним суперництвом і правом участі у виборах та в управлінні через суспільні інтереси. Чим потужніший конфлікт між урядом та опозицією, тим більш можливо, що кожен з них буде шукати можливість усунути іншого від ефективної участі в політиці. Але може виникнути й інша ситуація: чим глибший конфлікт між урядом та опозицією, тим більше необхідно одному терпіти іншого [5, с. 51].

Р. Даль сформулював основні пропозиції у вигляді аксіом тих урядів, які сприймають своїх опонентів, тобто опозицію:

– вірогідність, що уряд буде сприймати опозицію, збільшується, в той час як можливі масштаби сприймання зменшуються за умови, що придушення опозиції буде коштувати уряду надто дорого;

– вірогідність того, що уряд буде сприймати опозицію, підвищується, в той час як масштаби придушення збільшуються. Таким чином, вірогідність появи конкурентоспроможності політичної системи залежить від розмірів сприймання і придушення з боку влади;

– чим більша величина придушення переважає розмір сприймання, тим більша можливість існування конкурентоспроможної системи [5, с. 53].

Відзначимо, що ціна, яку може заплатити уряд та парламентська більшість різняться. Втрата виборців, економічна нестабільність, це ніщо, з невдоволенням суспільства та громадянською війною. Безумовно, парламентська більшість та уряд, володіють перевагами перед опозицією, і мають можливість, а інколи й бажання, не дослухатися до опозиції, а в деяких випадках й ізолювати опозиціонерів.

Р. Даль, також відзначив, що чим менше терпіння, тим більше шансів на стабільність та збереження існування уряду. Чим сильніше придушення, тим більше шансів на стабільність опозиції. Тому, задля гарантії збереження уряду та опозиції, потрібно генерувати і зберегти широкі можливості і для опозиції, і для уряду [5, с. 48]. Найкращим виходом з парламентського конфлікту, який відбувається між правлячою коаліцією, яку підтримує уряд, та опозицією, – знаходження шляхів для

вирішення спірних питань. В такому випадку, як опозиція, так парламентська більшість, будуть виконувати свої завдання, що сприятимуть покращенню парламентської діяльності. В разі загострення парламентського конфлікту між парламентською меншістю та більшістю, одним із наслідків може бути економічна нестабільність держави, та загострення стосунків парламенту та громадян.

В роботі та взаємовідносинах уряду, який підтримується парламентською більшістю, та опозицією, Р. Даль вивів ряд аксіом, які характеризують взаємостосунки влади та опозиції й залежать від певних факторів:

– можливості того, що уряд буде сприймати опозицію, збільшується, якщо ціна толерантності зменшується;

– можливості того, що уряд буде сприймати опозицію, збільшується, якщо ціна її придушення збільшується;

– чим більша ціна придушення перевищує ціну толерантності, тим більше шансів для режиму конкуренції;

– можливість того, що уряд буде сприймати опозицію збільшується настільки, наскільки доступні уряду ресурси придушення зменшуються в порівнянні з ресурсами опозиції;

– можливість того, що уряд буде сприймати опозицію збільшується зі скороченням здатності уряду використовувати насильство або соціально – економічні санкції, щоб придушити опозицію [5, с. 46].

В світовій практиці діяльності парламентів, а тим більше в діяльності правлячої коаліції та опозиція, існує безліч прикладів, де більшість і меншість знаходять спільну мову.

Наприклад, в Канаді не зважаючи на те, що стосунки між урядом та опозицією є в цілому конфронтаційними, обидві сторони в Палаті обшин створили відповідні норми поведінки для того, щоб зробити парламент дієздатним органом і, таким чином, обмежити неконтрольоване суперництво. Члени опозиції визначають відповідальність уряду за здійснення управління та інколи навіть надають йому підтримку, зберігаючи водночас за собою право критикувати урядову політику. Уряд, в свою чергу, визнає право опозиції на критику, але заперечує за нею право на обструкцію (дія, яка демонстративно спрямована на зрив якого-небудь заходу, пропозиції). В інституційному плані до передумов політичної опозиції слід віднести не лише загально визнане право опозиції на критику діючої влади та її політики, а право запиту, на який, наприклад, прем'єр – міністр має відповідати в урядовий час [2, с. 151]. В даному випадку, правляча коаліція та уряд, контролюються опозицією, та в подальшому визнають свої помилки при політичній діяльності.

Отже, враховуючи вище зазначене, варто відмітити, що парламентські конфлікти між парламентською більшістю та опозицією є досить звичними у всіх парламентах. Залишаються лише їх особливості проходження, адже у кожного парламенту своя політична культура, традиції, норми, врахування дипломатичного етикету та власні механізми вирішення проблем.

В Україні є свої особливості та власне розуміння діяльності парламенту, що дещо не відповідає світовим вимогам, адже опозиція визначається, як одна з конфлі-

ктуючих сторін, що протидіє правлячій коаліції та уряду.

Враховуючи недоліки парламентів, варто враховувати: певну пасивність опозиції; прийняття законів, які суперечать чинній конституції та міжнародному праву; втручання в роботу парламенту, різноманітними способами, однієї держави у парламентську діяльність іншої; врахування важливості функціонування опозиції.

Опозиція є одним із складників державної влади в країні, і варто враховувати критичні зауваження опозиціонерів та дослухатися до їх зауважень, адже парламентська меншість, представляє інтереси частини громадян.

Список використаних джерел

1. Гельман В. Трансформация в России: политический режим и демократическая оппозиция. – М. : Московский общественный научный фонд, 1999. – 239 с.
2. Побочний І. А. Політична боротьба: праксеологічний вимір : монографія. – К. : Абрис, 2007. – 352 с.
3. Романюк А. С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи : монографія / Анатолій Романюк. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 391 с.
4. Чумиков А. Н. Социально-политический конфликт: теоретические и прикладные аспекты. – М. : Ин-тмолодежи, 1993. – 168 с.
5. Dahl R.A. Polyarchy: Participation and Opposition. – New Haven and London : Yale University Press, 1971. – 74 p.
6. Diamond L., Plattner M. Introduction // Nationalism, Ethnic Conflict and Democracy. – Baltimore : The Johns Hopkins University Press, 1994. – 146 p.
7. Vayrynen, R. New Directions in Conflict Theory: Conflict Resolution and Conflict Transformation. – London, UK : Sage, 1991. – 237 p.
8. Wilmot, W., & Hocker, J. Interpersonal Conflict. – New York, NY : McGraw-Hill, 2007. – 106 p.

References

1. Gel'man V. Transformacija v Rossii: politicheskij rezhim i demokraticeskaja oppozicija. – M. : Moskovskij obshhestvennyj nauchnyj fond, 1999. – 239 s.
2. Pobochnij I.A. Politichna borot'ba: prakseologichnij vimir / Monografija. – K. : Abris, 2007. – 352 s.
3. Romanjuk A.S. Porivnjal'nij analiz politichnih institutiv krajin Zahidnoї Evropy: Monografija / Anatolij Romanjuk. – L'viv : Vidavnichij centr LNU imeni Ivana Franka, 2007. – 391 s.
4. Chumikov A.N. Social'no-politicheskij konflikt: teoreticheskie i prikladnye aspekty. – M. : In-tmolodezhi, 1993. – 168 s.
5. Dahl R.A. Polyarchy: Participation and Opposition. – New Haven and London: Yale University Press, 1971. – 74 p.
6. Diamond L., Plattner M. Introduction // Nationalism, Ethnic Conflict and Democracy. – Baltimore : The Johns Hopkins University Press, 1994. – 146 p.
7. Vayrynen, R. New Directions in Conflict Theory: Conflict Resolution and Conflict Transformation. – London, UK : Sage, 1991. – 237 p.
8. Wilmot, W., & Hocker, J. Interpersonal Conflict. – New York, NY : McGraw-Hill, 2007. – 106 p.

Likarchuk D. aspirantka kafedry politologii, Kievskiy of nacional'nyy universitetim. Tarasa Shevchenko (Ukraina, Kiev), dashauk8899@gmail.com

Parliamentary conflict: the ruling coalition vs. opposition

Relevance conflicts singled out not only in the social and psychological spheres, but also in politics. Today special attention in political Conflict parliamentary cause conflicts that occur between the ruling coalition and the opposition. The focus in this issue focus on interests, not only of society, which sidelined, but on their own – deputy. These conflicting parties, especially in Ukraine do not consider further consequences parliamentary conflict. Considerable attention on the issue of parliamentary conflict between the ruling coalition and the opposition, the government provided.

Keywords: conflict, political conflict, parliamentary conflict, the ruling coalition, the parliamentary majority, the opposition, the parliamentary minority government.

Ликарчук Д., аспірантка кафедри політології, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), dashauk8899@gmail.com

Парламентський конфлікт: правляча коаліція vs. опозиція

Актуальність конфліктів виділяється не тільки в соціальній і психологічній сферах, але й в політичній діяльності. Сьогодні особливу увагу в політичній конфліктології викликають парламентські конфлікти, які походять між правлячою коаліцією та опозицією. Увага в даному питанні зосереджена на інтересах, не тільки суспільства, але й окремих осіб, які відходять на другий план, але й на власних – депутатських. Такі конфліктуючі сторони, особливо в Україні, не враховують наступні наслідки парламентського конфлікту. Значну увагу в питанні парламентських конфліктів між правлячою коаліцією та опозицією, надається правительству.

Ключові слова: конфлікт, політичний конфлікт, парламентський конфлікт, правляча коаліція, парламентське більшіство, опозиція, парламентське меншіство, правительство.

* * *

УДК 327:32.019.5

Нагорняк Т. Л.

доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політології, Донецький національний університет (Україна, Донецьк), nagornyak@yandex.u

КОНФЛІКТ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Зрілість державності завжди корелюється з міцністю самоідентифікації нації. Якість такої кореляції стає визначальною й часто вдосконалюється під час випробувань. Події кінця 2013 – першої половини 2014 рр. в Україні викрили конфлікт між Державою та Суспільством, який мав наслідками руйнацію цілісності країни, війну в Донбасі, травму ідентичності прикордонних територій та виклик для територіальних громад.

Ключові слова: “Майдан”, “Держава і Суспільство”, “Україна – 2014”, “війна в Донбасі”.

Миру без війни ще не існувало [7], а світовий розвиток ставий у своїй зміні циклів колонізації (затвердження імперій / конфедерацій, рух до біполярності, зміцнення військово-технологічного потенціалу людства, глобальність економіки та ідентичності) та деколонізації (територіальна реконструкція світу, зрушення акцентів розвитку у бік соціального капіталу, брендинг “комфортних місць”, периферійність капіталізму). Кожен соціально-політичний зрушення (війна і державний переворот, тероризм і СНІД, природні катаклізми та зміни соціального дисплею), як аттрактори таких циклів, актуалізують питання зрілості взаємовідносин Держави і Суспільства. Форматом таких взаємовідносин можуть виступати релігія, політичний режим, соціальний контракт, встановлюючи системні правила гри, за якими політична підтримка державних інститутів масами конвертується в зростання прибутків населення різного роду (економічної стабільності, правового, матеріального та соціального захисту населення, поширення можливостей та забезпечення перспектив росту системи в цілому, її символічного та соціального капіталу). Обраний формат взаємовідносин Держави і Суспільства виступає стрижнем модернізації системи, відповідальність ключових акторів (влади, громади, бізнесу, медіа-середовища) та відповідність їх діяльності єдиній стратегічній моделі, якої прагне система, є основним чинником її успішного оновлення. Контрольні точки взаємовідносин держави і суспільства віддзеркалює медіа-простір. Якість останнього (як національного, так і світового – зовнішнього до системи, що трансформується) закріплює за медіа-представниками ролі від професіоналів, що здатні створювати адекватну картину світу до “стерв’ятників”, які проти усіх, та обслуги окремих ак-

торів, їх рупорів та райтерів. Полідисциплінарні дослідження взаємовідносин між Державою та Суспільством, доводять, що вони обумовлені принципами, які сформовані:

– історично (форма взаємовідносин держави та індивіда, територіальний устрій, адміністративне управління, історична пам’ять) та цивілізаційно (ментальні риси населення, його етнічний склад та моделі світосприйняття, здатність до самоорганізації, та аутентичні форми політичного гено-тексту (автентичного пласту ментальних цінностей народу, що віддзеркалюються у вербальних та невербальних дискурсах) [13–14; 18];

– геоеконімічно (фактори первинної природи (ресурси, локація) та створені людиною чинники розвитку (традиційні капітали системи [8] (фінансові потоки, агломераційний ефект, людський капітал, інфраструктура, тип економіки та управління) [11];

– поточним соціальним дисплеєм (соціальна стратифікація населення, групи інтересів, соціальні ролі, пріоритетність та статусність інтеракцій в суспільстві, соціальні коди [10], інтелектуальний та культурний ресурси нації, зрілість територіальних громад);

– політико-інформаційним середовищем (політичні дискурси та фено-текст системи (сучасні прояви політичного тексту у вигляді меседжів і промов, що продукують автори і модератори тексту з метою встановити контроль над центром структури політичного тексту) [13], організація влади та розвинутість громадянського суспільства, прозорість виборів та системи правосуддя, зрілість політичного ринку, якість медіа-поля, забезпечення політичних прав і свобод громадян).

Перераховані групи принципів-умов є “територією”, де народжуються цінності політичної нації. Принципи (чи задані умови) не є цінностями. “Принципи – це територія. Цінності – це карти. Якщо ми цінуємо справжні принципи, ми приходимо до істини – до розуміння явищ такими, якими вони є насправді. Принципи подібні маякам, які вказують шлях. Це природні закони, які неможливо порушити. Принципи – це спрямовуючі людської поведінки, які, безумовно, володіють стійкою і постійною цінністю” [Stephen Richards Covey, “The Seven Habits of Highly Effective People” (1989)].

Маючи принципи, на підставі яких ведеться діалог між суспільством та державою, держава-нація має напрацювати цінності й вкласти їх до Центру структури тексту суспільства (це принциповий, системоутворюючий ціннісний стрижень, на який орієнтується нація – ціннісні установки суспільства, які позитивно сприймаються абсолютною більшістю населення) [20], що б виступав однаково визначальним маяком у діяльності державних інститутів, медіа-представників, суспільства. Мірилом кожної виборчої кампанії, інформаційної пропаганди, соціальних запитів, громадських рухів, бізнес-проектів та ефективності уряду.

Події кінця 2013 – першої половини 2014 рр. в Україні стали кульмінацією протистояння Держави і Суспільства у форматі “верхи” не хочуть, а “низи” змогли. Ця стаття є спробою автора усвідомити сутність українських подій кінця 2013 – першої половини 2014 років по осі конфлікту Держава – Суспільство у контексті подальшої модернізації України. Протистояння Держави і Суспільства в Україні тлумачаться автором як результат “напрацювань” системи у контексті її модернізації на